

**ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΕΙΟΝΟΜΙΑΣ, ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**

**DEPARTMENT OF ARCHIVAL, LIBRARY AND INFORMATION STUDIES
SCHOOL OF MANAGEMENT, ECONOMICS AND SOCIAL SCIENCES**

Πτυχιακή Εργασία
Μελέτη των δράσεων των
Δημοτικών Βιβλιοθηκών αναφορικά με τα παιδιά και τους νέους

Ευστάθιος Λύτρας (ΑΜ:59915113)
Νικόλαος Πήτας (ΑΜ:59915086)

Επιβλέπων: Κωνσταντίνος Κυπριανός

Αθήνα, Μάιος 2022

Η δημόσια βιβλιοθήκη

- ▶ Υπάρχουν πέντε θεμελιώδη χαρακτηριστικά που μοιράζονται οι δημόσιες βιβλιοθήκες (Rubin, 2010):
 1. η συντριπτική πλειονότητα της χρηματοδότησής τους παρέχεται από φόρους που καταβάλλονται από τους πολίτες είτε σε τοπικό είτε σε κρατικό επίπεδο
 2. διοικούνται από ένα συμβούλιο με κεντρικό στόχο την εξυπηρέτηση του δημόσιου και μόνο συμφέροντος
 3. είναι ανοικτές σε όλους και κάθε μέλος της κοινότητας μπορεί να έχει πρόσβαση στη συλλογή τους
 4. είναι εντελώς εθελοντικές με την έννοια ότι κανείς δεν υποχρεώνεται ποτέ να χρησιμοποιήσει τις παρεχόμενες υπηρεσίες
 5. παρέχουν βασικές τουλάχιστον υπηρεσίες χωρίς κάποια χρέωση

Αποστολή των σύγχρονων βιβλιοθηκών

- Ηθική διάπλαση (Kalantzis & Cope, 2013)
- Ανάπτυξη ενός αποτελεσματικού εργατικού δυναμικού (Pateman & Vincent, 2016)
- Ενίσχυση της κοινωνικής κινητικότητας χάρη στην άνευ εμποδίων πρόσβαση όλων στη γνώση (Kalantzis & Cope, 2013)
- Ενίσχυση της διαφορετικότητας και της ποικιλομορφίας (Morales et al., 2014)
- Υποστήριξη μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (Paynter et al., 2020)

Η συμμετοχή των νέων στις δημόσιες βιβλιοθήκες

- ▶ Η βιβλιοθήκη γίνεται αντιληπτή ως μέρος μη ελκυστικό από τους νέους (Meyers, 1999)
- ▶ Παράλληλα, οι ίδιες οι βιβλιοθήκες είναι αμφίβολο αν αναπτύσσουν αποτελεσματικές πολιτικές για να ενισχύσουν την προσέλευση των νέων στις βιβλιοθήκες (Whalen & Costello, 2002)

Περιορισμένη πρόσβαση παρά τα ενδεχομένως σημαντικά οφέλη για τους νέους

Προγενέστερες έρευνες

- Υπάρχουν ως τώρα δύο σχετικές μελέτες οι οποίες να έχουν επικεντρωθεί στις δράσεις στις οποίες αναπτύσσουν οι βιβλιοθήκες για τα παιδιά και για τους νέους την περίοδο της πανδημίας.
- Οι έρευνες αυτές διεξήχθησαν στην Κίνα και στις Ηνωμένες Πολιτείες, εξετάζοντας τον τρόπο με τον οποίο οι δημόσιες βιβλιοθήκες ανταποκρίνονταν έναντι της σχετικής αυτής πρόκλησης.
- Όπως διαπιστώθηκε, οι βιβλιοθήκες επικεντρώνονται στο να αναπτύσσουν δράσεις με διαφορετικό από την πανδημία περιεχόμενο, ώστε να λειτουργούν ως ένας τρόπος συνέχισης της κανονικότητας κατά τη διάρκεια της και προώθησης της φιλαναγνωσίας των παιδιών ανεξάρτητα από την υγειονομική κρίση (Alajmi & Albudaiwi, 2021; Yin, 2021).

Ερευνητικά ερωτήματα

- ▶ Τα ερευνητικά ερωτήματα της μελέτης ήταν τα παρακάτω:
 1. Πως αποτιμούν οι εργαζόμενοι στις δημόσιες βιβλιοθήκες τις δράσεις που αναπτύσσουν για τα παιδιά και τους νέους;
 2. Οι εργαζόμενοι στις δημόσιες βιβλιοθήκες εντοπίζουν σημαντικά εμπόδια σε επίπεδο οργάνωσης και υποστήριξης των σχετικών εγχειρημάτων από το κράτος;
 3. Έχει η πανδημία μια απορρυθμιστική επίδραση στις δράσεις των δημόσιων βιβλιοθηκών για τα παιδιά και τους νέους;

Σχεδιασμός μελέτης

- Ποσοτική έρευνα με χρήση ερωτηματολογίου σε δείγμα 28 εργαζομένων σε δημόσιες βιβλιοθήκες της Αττικής. Αποτελούνταν από 11 επιμέρους ερωτήσεις που εξέταζαν το βαθμό συμφωνίας των εργαζομένων με τοποθετήσεις όσον αφορά τις δράσεις των δημοσίων βιβλιοθηκών για τα παιδιά. Ανάλυση των δεδομένων μέσω του SPSS.
- Ποιοτική έρευνα με χρήση συνέντευξης σε 5 εργαζόμενους σε δημόσιες βιβλιοθήκες. Αποτελούνταν από 7 ερωτήσεις. Τα δεδομένα αναλύθηκαν μέσω θεματικής ανάλυσης περιεχομένου.

Αποτελέσματα του ποσοτικού σκέλους της έρευνας

- ▶ Παράγοντες όπως το φύλο, η ηλικία, ο συνολικός χρόνος προϋπηρεσίας, η οικογενειακή κατάσταση και ο αριθμός παιδιών δεν φαίνεται να σχετίζονται με τις τιμές του εργαλείου μέτρησης
- ▶ Όσο περισσότερα τα έτη προϋπηρεσίας στη συγκεκριμένη βιβλιοθήκη, τόσο πιο θετική η συνολική αποτίμηση περί των δράσεων της για τα παιδιά ($r=0.477$, $p=0.014$)
- ▶ Οι βιβλιοθηκονόμοι διακρίνονται από μία χαμηλότερη αντίληψη ως προς μία πληθώρα διαφορετικών παραμέτρων της λειτουργίας και της δράσης των δημόσιων βιβλιοθηκών για τα παιδιά σε σύγκριση με τους υπόλοιπους εργαζόμενους

Αποτελέσματα του ποσοτικού σκέλους της έρευνας

Πίνακας 1. Οι διαφορές στις ερωτήσεις και στο συνολικό σκορ του εργαλείου μέτρησης με βάση τη θέση εργασίας

	Θέση στη Βιβλιοθήκη	N	Μέση τιμή	Τυπική απόκλιση	P
Αναπτύσσει δράσεις για παιδιά	Βιβλιοθηκονόμος	12	3,42	,669	0.023
	Άλλο	16	4,06	,998	
Αναπτύσσει συνεργασίες με τους γονείς των παιδιών	Βιβλιοθηκονόμος	12	2,17	1,193	0.010
	Άλλο	15	3,60	1,298	
Συνεργάζεται με άλλους φορείς και βιβλιοθήκες για την προώθηση δράσεων για τα παιδιά	Βιβλιοθηκονόμος	12	2,50	1,168	0.026
	Άλλο	16	3,63	1,204	
Η διοίκηση της βιβλιοθήκης ενισχύει τη συμμετοχή των παιδιών	Βιβλιοθηκονόμος	12	3,33	1,155	0.026
	Άλλο	16	4,25	1,065	
Συνολική αποτίμηση	Βιβλιοθηκονόμος	11	38,4545	4,274	0.041
	Άλλο	15	43,4667	6,738	

Αποτελέσματα του ποιοτικού σκέλους της έρευνας

Πίνακας 2. Οι επιμέρους και κεντρικές θεματικές της έρευνας	
Αρχική θεματική	Τελική θεματική
No1: Το ευρύ φάσμα δράσεων των δημοτικών βιβλιοθηκών για παιδιά στην περίοδο προ της πανδημίας	No1: Το ευρύ φάσμα δράσεων των δημοτικών βιβλιοθηκών για παιδιά στην περίοδο προ της πανδημίας
No2: Η ενίσχυση της φιλαναγνωσίας, αλλά και της κοινωνικής ανάπτυξης των παιδιών	No2: Η ενίσχυση της φιλαναγνωσίας, αλλά και της κοινωνικής ανάπτυξης των παιδιών
No3: Η πανδημία και η ανεπαρκής υποστήριξη από τη διοίκηση ως σημαντικά εμπόδια στις δράσεις των δημοσίων βιβλιοθηκών για τα παιδιά	No3: Η πανδημία και η ανεπαρκής διοικητική και πολιτική υποστήριξη ως σημαντικά εμπόδια στις δράσεις των δημοσίων βιβλιοθηκών για τα παιδιά
No4: Η οικονομική και διοικητική υποστήριξη ως τρόπος βελτίωσης των δράσεων των δημοτικών βιβλιοθηκών για παιδιά	No4: Η οικονομική και διοικητική υποστήριξη ως τρόπος βελτίωσης των δράσεων των δημοτικών βιβλιοθηκών για παιδιά
No5: Η ολική απουσία σχετικών πολιτικών για την υποστήριξη των δράσεων των δημοτικών βιβλιοθηκών για παιδιά	No5: Η ετερογένεια των αντιλήψεων των συμμετεχόντων ως προς το τι θα έκαναν αν οι ίδιοι ήταν υπεύθυνοι για τις δράσεις των δημοτικών βιβλιοθηκών για παιδιά
No6: Η ετερογένεια των αντιλήψεων των συμμετεχόντων ως προς το τι θα έκαναν αν οι ίδιοι ήταν υπεύθυνοι για τις δράσεις των δημοτικών βιβλιοθηκών για παιδιά	

Κεντρικές διαπιστώσεις

1. Οι συμμετέχοντες της έρευνας θεωρούν πως λαμβάνει χώρα σε περιορισμένη έκταση η ανάπτυξη συνεργασιών από τις βιβλιοθήκες με τους γονείς των παιδιών και πως δεν υπάρχει σε σημαντικό βαθμό ένα ικανό πρόσωπικό με γνώσεις και δεξιότητες για να ενισχύει την εμπλοκή τους. Αντιθέτως, αποτιμούν θετικά την ύπαρξη ενός φιλικού κλίματος έναντι της συμμετοχής των παιδιών και την ύπαρξη ενός προσωπικού φιλικά διακείμενου έναντι αυτής.
2. Παράγοντες όπως το φύλο, η ηλικία, ο συνολικός χρόνος προϋπηρεσίας, η οικογενειακή κατάσταση και ο αριθμός παιδιών δεν φαίνεται να σχετίζονται με τις τιμές του εργαλείου μέτρησης.
3. Όσο περισσότερα τα έτη προϋπηρεσίας στη συγκεκριμένη βιβλιοθήκη, τόσο πιο θετική η συνολική αποτίμηση περί των δράσεων της για τα παιδιά
4. Οι βιβλιοθηκονόμοι διακρίνονται από μία χαμηλότερη αντίληψη ως προς μία πληθώρα διαφορετικών παραμέτρων της λειτουργίας και της δράσης των δημοτικών βιβλιοθηκών για τα παιδιά σε σύγκριση με τους υπόλοιπους εργαζόμενους
5. Με βάση την ποιοτική έρευνα, οι συμμετέχοντες θεωρούν πως οι δημοτικές βιβλιοθήκες ενισχύουν τη φιλαναγνωσία και την κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών, πως ανέπτυσαν ένα ευρύ φάσμα δράσεων που περιορίστηκαν στην περίοδο της πανδημίας και πως η ενίσχυση της διοικητικής και πολιτικής υποστήριξης των σχετικών εγχειρημάτων, η οποία ως τώρα δεν είναι επαρκής, είναι αναγκαία για τη βελτίωσή τους.

Αντιπαραβολή με τη σχετική βιβλιογραφία

- ▶ Με βάση την προγενέστερη βιβλιογραφία, υπάρχει πράγματι μία θετική συσχέτιση του χρόνου προϋπηρεσίας των βιβλιοθηκονόμων με παραμέτρους όπως η ικανοποίηση από το περιβάλλον εργασίας (Landry, 2000).
- ▶ Η συγκεκριμένη μελέτη συνηγορεί επομένως στη θεώρηση του χρόνου προϋπηρεσίας των βιβλιοθηκονόμων ως μία παράμετρο που συνδέεται με πιο θετικές αναπαραστάσεις για παραμέτρους του εργασιακού περιβάλλοντος και του τρόπου λειτουργίας της βιβλιοθήκης.
- ▶ Ενδεχομένως κάτι τέτοιο να οφείλεται στο ότι κατά μήκος του χρόνου βιβλιοθηκονόμοι έχουν τη δυνατότητα να διαμορφώσουν την πολιτική της βιβλιοθήκης με βάση τις δικές τους αξίες, στάσεις και αντιλήψεις για τον τρόπο με τον οποίο θα έπρεπε να λειτουργεί, οδηγούμενοι έτσι σε πιο υψηλά επίπεδα ικανοποίησης ακριβώς επειδή ο τρόπος λειτουργίας της βιβλιοθήκης βρίσκεται σε μεγαλύτερο βαθμό σε σύμπλευση με το δικό τους ιδεατό τρόπο λειτουργίας.

Αντιπαραβολή με τη σχετική βιβλιογραφία

- Μία άλλη ενδιαφέρουσα διαπίστωση της μελέτης αφορά την απορρυθμιστική επίδραση της πανδημίας.
- Όπως διαπιστώνεται, οι βιβλιοθήκες περιόρισαν τις δράσεις τους κατά τη διάρκεια της πανδημίας, δηλαδή ανέστειλαν σε μεγάλο βαθμό το έργο τους.
- Κάτι ανάλογο δεν φαίνεται να ισχύει για τις δημόσιες βιβλιοθήκες σε άλλες ανεπτυγμένες χώρες του κόσμου.
- Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση των βιβλιοθηκών της Νέας Υόρκης, που ανέπτυξαν ορισμένες δράσεις οι οποίες αφορούσαν την υποστήριξη της τοπικής κοινότητας, όπως για παράδειγμα δράσεις παροχής τροφίμων προς άστεγους κατά τη διάρκεια του lockdown. Στη συντριπτική τους όμως πλειονότητα οι δράσεις των βιβλιοθηκών δεν εστίασαν στην ίδια την πανδημία, αλλά στην ανάπτυξη εναλλακτικών ψηφιακών υπηρεσιών ώστε να βοηθήσουν την πρόσβαση της τοπικής κοινότητας στο περιεχόμενο της βιβλιοθήκης και να συμβάλουν στη δημιουργία ευκαιριών αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου παρά την πανδημία (Alajmi & Albudaiwi, 2021).
- Κάτι ανάλογο συνέβη και στην Κίνα, όπου οι δημόσιες βιβλιοθήκες ανέπτυξαν δράσεις για τα παιδιά μη σχετιζόμενες με την πανδημία, επιχειρώντας τη μετατόπιση του ενδιαφέροντος τους από αυτή και την όσο το δυνατόν μεγαλύτερη διατήρηση της κανονικότητας (Yin, 2021)

Περιορισμοί

- Αμφίβολη αντιπροσωπευτικότητα του δείγματος
- Μικρό μέγεθος δείγματος
- Χρήση μη σταθμισμένων ερωτηματολογίων, αφού το ερωτηματολόγιο αναπτύχθηκε συγκεκριμένα για το σκοπό της μελέτης
- Αμφίβολο το κατά πόσο οι αποκρινόμενοι τοποθετήθηκαν για το ζήτημα που εξετάζοταν χωρίς να επηρεαστούν από τη γενικότερη επαγγελματική τους ικανοποίηση και άλλους παράγοντες που πιθανώς θα μπορούσαν να μεταβάλλουν τις απαντήσεις τους

Προτάσεις για τη μελλοντική έρευνα

- ❖ Μελέτη του ίδιου ζητήματος σε όσους χαράσσουν εκπαιδευτικές πολιτικές και σε υπεύθυνους λήψης αποφάσεων για τον τρόπο λειτουργίας των βιβλιοθηκών στην Ελλάδα
- ❖ Μελέτη της πιθανής ευρύτερης απορρυθμιστικής επίδρασης της πανδημίας, ανεξάρτητα δηλαδή από τις δράσεις για τα παιδιά
- ❖ Μελέτη της αποτίμησης των παιδιών και των γονέων για τις δράσεις των δημόσιων βιβλιοθηκών

Πρακτικές προεκτάσεις

- ❑ Ανάπτυξη διαδικτυακών δράσεων προώθησης της φιλιαναγνωσίας προς τους νέους στην περίοδο της πανδημίας
- ❑ Έμφαση στην εκπαίδευση και κατάρτιση των εργαζομένων στις δημόσιες βιβλιοθήκες, ώστε να μπορούν να αναπτύσσουν σχετικές δράσεις
- ❑ Προώθηση της αποκεντρωμένης διοίκησης όσον αφορά τις δημόσιες βιβλιοθήκες, ώστε το ίδιο το προσωπικό να μπορεί να αναλαμβάνει πρωτοβουλίες κατόπιν των αναγκών που εντοπίζει και να αναπτύσσει σχετικές δράσεις

Βιβλιογραφία

- ▶ Alajmi, B. M., & Albudaiwi, D. (2021). Response to COVID-19 pandemic: where do public libraries stand?. *Public Library Quarterly*, 40(6), 540-556.
- ▶ Kalantzis, M., & Cope, B. (2013). *Νέα Μάθηση. Βασικές Αρχές για την Επιστήμη της Εκπαίδευσης*. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.
- ▶ Landry, M. B. (2000). The effects of life satisfaction and job satisfaction on reference librarians and their work. *Reference & User Services Quarterly*, 166-177.
- ▶ Morales, M., Knowles, E. C., & Bourg, C. (2014). Diversity, social justice, and the future of libraries. *Portal: Libraries and the Academy*, 14(3), 439-451.
- ▶ Meyers, E. (1999). The coolness factor: Ten libraries listen to youth. *American Libraries*, 30(10), 42-45.

Βιβλιογραφία

- ▶ Pateman, J., & Vincent, J. (2016). *Public libraries and social justice*. NY: Routledge.
- ▶ Paynter, J., Simpson, K., O'Leary, K., Hurley, A., Wicks, R., & Westerveld, M. (2020). Development of an online training program for public library staff to deliver autism friendly story time sessions. *Journal of the Australian Library and Information Association*, 69(4), 496-522.
- ▶ Rubin, R. E. (2010). *Foundations of Library and Information Science* (3rd ed). Neal-Schuman Publishers: New York.
- ▶ Whalen, S, & Costello, J. (2002). *Public Libraries and Youth Development: A Guide to Practice and Policy*. Chicago: Chapin Hall Center for Children.
- ▶ Yin., J. (2021). A survey on online services for children in public libraries in China under the background of public health emergencies. *Journal of Library and Information Science in Agriculture*, 33(1), 62-72.